Hybridkrig – behov av resurser

av Helge Löfstedt

Résumé

During the last ten or twenty years significant attention has been devoted to Hybrid Warfare. A military organized campaign of terror can drag on during several weeks and would be able to cause more significant disruptions in civilian as well as military public institutions compared with the more individual and less organized actions of non-military terrorists. To meet situations described in those new scenarios there will be a need for countermeasures beyond those earlier identified in other scenarios when analysing the composition of military defence. In the following article some ways to mobilize the personnel that will be needed are discussed. So far, it seems reasonable to mention "readiness" policemen and more Home Guard for protection. Further on, the article introduces a light infantry force concept with ability to hunt down terrorists and defeat them. Also offered are some thoughts on what could be achieved in this regard during a coming parliamentary defence decision covering 2020–2024.

HYBRIDKRIGFÖRING UTGÖR ETT nytt inslag i det militära försvarets uppgifter. Begreppet har varit föremål för analys, men resultaten verkar än så länge inte givit något tydligt avtryck. Så till exempel ingick ett scenario "Hybridkrigföring" bland de som Krigsvetenskapsakademiens projekt KV21 har arbetat med. I detta scenario antogs en angripare utföra terroraktioner under något dygn innan militära aktioner mot Sverige inleddes. Här vill jag rikta uppmärksamheten mot mera omfattande och utdragna scenarion än det som där behandlades.

En terrorkampanj som fortgår under några veckor kan innebära stora störningar i samhällets civila och militära funktioner. Så stora att de skapar risk för att en angripare kan bryta igenom vår mentala motståndsförmåga och driva igenom avsevärda politiska eftergifter. Dessa scenarion innebär således anspråk på motåtgärder utöver de som behövs för att möta olika hittills mest analyserade kombinationer av kortvariga terroraktioner, cyberkrig samt våldsoperationer med mera konventionella vapen.

Militärt organiserade terroraktioner

Jag vill fästa uppmärksamhet på att de terroraktioner som kan begås inom ramen för hybridkrigföring till väsentlig del utförs av militärt organiserade förband och då i första hand av enheter som har speciell träning för sådana uppgifter. Detta innebär att ett antal små grupper utför terroraktioner med högre grad av planmässighet, koordination och samordning. Väsentligast är att de kan utföras mera utdraget i tiden. Detta utgör då en väsentlig skillnad jämfört med de oftast måttligt koordinerade aktioner under kort tid som är vad civila terrorgrupper förmått åstadkomma.

En annan skillnad är att militärt organiserade terroraktioner inte görs som självmordsuppdrag. Detta dock med reservation för att enskilda kan skadas eller dödas under uppdrag som misslyckats. I de icke militära

terroraktionerna förekommer självmordsuppdrag i väsentligt större utsträckning. Där självmordsuppdrag utgör ett väsentligt inslag är det naturligt att de enskilda aktionerna snabbt klingar av.

De militärt organiserade terroraktionerna kan till skillnad mot de flesta civila fortgå under väsentligt länge tid. En jämförelse med jägarförband ligger närmast till hands. Sådana är normalt inställda på att agera under veckor kanske månad. Så långvariga terrorförlopp leder rimligen till att samhällets reaktioner blir väsentligt olika. Mot kortvariga civila terroraktioner blir reaktionen i stor utsträckning att hitta de skyldiga efter attacken. Detta även om man under någon dag är inriktad på att motverka ytterligare terroraktioner. I en mera långvarig militärt organiserad terroraktion blir huvuduppgiften att motverka och hindra att aktionerna från att fortsätta under längre tid.

Hybridkrigsscenarier – nya varianter

I det hybridscenario som beskrivs i ledamoten Neretnieks: *Angrepp mot Sverige – Varför och hur*, utgiven av Krigsvetenskapsakademien, ingår två kompanier med så kallade spetsnazsoldater. Detta innebär att antalet personer som direkt utförde våldshandlingar kan uppgå mellan något tiotal och upp till ett par hundra. Till bilden hör då att i den samlade operationen sätts också in ”konventionella” styrkor. Dessa omfattar i det aktuella scenariot marininfanteribataljoner understödda av attackhelikoptrar, enheter för telekrigföring och laserstörning, marina fartyg och ubåtar, stridsflygregementen samt ett centralt cyberkommando med flera civila stödresurser.

Syftet med angreppet är att ”låna” Gotland tills ”det baltiska problemet” är löst. Svenska regeringen uppmanas beordra de militära förbanden att inte göra motstånd. De ryska förbanden antas i scenariot ha givits direktivet att så långt som möjligt undvika våld. Vidare anges att spetsnazstyrkan inte infiltrerat i Sverige innan angreppet påbörjas. Detta för att undvika upptäckt och därmed riskera att förlora överraskningsmomentet. Det innebär att scenariot i denna variant bara belyser en militärt organiserad terrorinsats under kort tid – något dygn – och i mycket begränsad form.

Det är enligt min åsikt angeläget att även varianter av scenariot analyseras där terroraktionerna pågår under längre tid. Detta för att ge en uppfattning om de konsekvenserna som långvariga aktioner kan få. En sådan variant erhålls om det ovan beskrivna scenariot kompletteras med att delar av spetsnazstyrkan antas ha infiltrerat för att därefter gå till aktion efter det att den konventionella styrkan satts in. Terrorenheterna antas då ha genomfört upprepade aktioner under några veckor. De följer de allmänna direktiven att minimera våld genom att begränsa insatserna till att förstöra materiell infrastruktur. De spränger kommunikationsanläggningar: vägar, järnvägar, elförsörjningsanläggningar och teleförbindelser. Verksamheten begränsas då inte till Gotland utan drabbar väsentligt större delar av det svenska samhället.

I det fall terrorenheterna skulle få till uppgift att också åsamka förluster i människoliv tillkommer främst insatser mot mänskliga samlingsplatser. Detta kan då leda till att många människor drabbas av död eller skador. En sådan mera våldsam inriktning skulle dock innebära mycket kraftiga internationella reaktioner som i många fall skulle försvåra angriparens agerande i sin helhet.

De insatser som ovan beskrivits medför rimligen allvarliga störningar i det svenska samhället, dess funktioner och liv i allmänhet. De medför också att berörda delar av det civila och militära försvaret får svårt att

genomföra kvarstående mobilisering och att stora delar av det mobiliserade militära försvaret engageras i aktioner för att bevaka olika anläggningar samt söka, jaga och oskadliggöra de terroriserande enheterna. Detta att militära enheter binds och till någon del nöts ned kan då utgöra en del av syftet med agerandet. Tillsammans med de inledande framgångarna ska Sveriges politiska ledning pressas och förmås att ge efter.

En utdragen terroroperation med aktioner av det slag som ovan beskrivits förutsätter naturligtvis rekognosering och förberedelser som måste ske dolt och utan att väcka uppmärksamhet och därför behöver dra ut på tiden under åtminstone någon månad. Detta ökar risken för att svensk säkerhetspolis upptäcker åtminstone delar av verksamheten, vilket är ett skäl till att denna andra del inte kan bli ännu mera omfattande. Denna risk kan dock minskas genom mera långdragna förberedelser som då kan ses som ”normal krigsplanering”. Detta genomförs rimligen under något år av de två enheter som tidigare nämnts och då kanske med visst ”diplomatiskt” stöd. Det är dock enligt min åsikt fel att utgå från att detta slags förberedelser skulle upptäckas. Konsekvenserna av en sådan typ av angrepp är så stora att det är angeläget att analysera även fall där sådana förberedelser genomförs.

En försiktig infiltrering under viss tid kan också skapa möjligheter att angreppet utformas på ett annat sätt. Detta leder till ytterligare en variant av grundscenariot. I denna antas en väl förberedd spetsnazstyrka inleda ett hybridangrepp. De aktioner som då genomförs liknar de som antogs genomföras i förra varianten – insatser för att störa och förstöra materiell infrastruktur. Även i detta fall görs insatserna i större delen av landet. Här tillkommer dock en besvärlig beslutsproblematik. Nämligen att avgöra källan till terroraktionerna – rör det sig om civil terror eller är det ett led i ett angrepp mot Sverige? Störningarna blir troligen så allvarliga att riksledningen överväger att sätta in hemvärn och andra militära resurser för att hjälpa polisen. Den debatt som då uppstår drar ut på beslutet och försvagar därmed de motåtgärder som behöver vidtas. Vidare uppstår resursproblem. Även om de militära resurserna är större än de ordinarie polisiära kan volymen bli stor i förhållande till tillgången på nuvarande hårt bantade militära resurser.

En fördel från rysk synpunkt med denna variant med inledande terroraktioner är att de skulle kunna bli tillräckliga för att förmå den svenska opinionen och den politiska ledningen att ge efter och upplåta det som eftersträvas. Angriparen slipper då ge sig in i en direkt militär konfrontation, något som har stora utrikespolitiska fördelar för honom.

Resurser för att möta angrepp i utvidgat hybridscenario

En första slutsats av de varianter på scenarier som här beskrivits är att man behöver genomföra djupare analyser än som här varit möjligt. Vidare bör granskas om säkerhetspolisen har tillräcklig förmåga att upptäcka den typ av förberedelser som föregår angreppet. Något som säkerligen redan gjorts, men ändock behöver upprepas. Därutöver fordras särskild analys för att man ska få ett grepp om behov av resurser för att möta ett sådant angrepp. Olika former av teknologi blir naturligtvis aktuella för spaning, samband och skydd av utsatta delar av samhället.

Samtidigt med de våldsaktioner som här har kortfattat gåtts igenom kommer det med stor sannolikhet att äga rum cyberoperationer och IT-attacker. Dessa kräver särskilda åtgärder som dock inte tas upp här.

Här vill jag lyfta fram olika sätt att förstärka de personalinsatser som behövs. Tills vidare synes det rimligt att peka på beredskapspolis, hemvärn för bevakning och skydd och med viss förmåga till aktiv motverkan. Vidare ”lätt infanteri” som liknar det som tidigare kallades lokalförsvarsförband, men med ökad förmåga att jaga och bekämpa terrorinriktade motståndare.

När det gäller förstärkning av polisorganisationen finns redan ett förslag i debatten nämligen beredskapspolis. Där föreslås en styrka på 5 000 personer. Här är inte platsen att föreslå något annat. Det väsentliga är att rekrytering och utbildning startar och bedrivs med hög intensitet så att det nämnda antalet uppnås under kommande försvarsbeslut.

Nästa förslag gäller hemvärnet, som i dagsläget omfattar ca 25 000 personer. Ett första steg kan vara att fördubbla detta antal genom att rekrytera och utbilda värnpliktiga. Detta kan förefalla svårt att uppnå under en fyraårig försvarsbeslutsperiod. Genom intensivt nyttjande av anläggningar som disponeras av hemvärn och frivilligorganisationer samt extra personal bör det dock vara möjligt att komma nära detta antal.

Vidare när det gäller organiserandet av ett lätt infanteri med förmåga att jaga, hetsa och bekämpa terrorinriktade motståndare görs här en preliminär bedömning att förstahandsbehovet uppgår till cirka tio bataljoner. Därmed fås en täckning med två bataljoner per militärregion och därutöver två bataljoner för särskilda behov, t ex Stockholm och Gotland. För att rekrytera personal till en sådan styrka behöver ca 2 000 värnpliktiga utbildas per år. Detta lyfter behovet av värnpliktsutbildningen till en ännu högre nivå, men bör vara möjligt tillgodose med särskilda åtgärder.

Avslutningsvis vill jag anföra att det i debatten ofta läggs störst vikt vid att tillföra teknologiskt högtstående system till Försvarsmakten. Men här vill jag påminna om att det också behövs ökad militär yttäckning inom stora delar av det svenska samhället. Detta bland annat för att öka förmågan att motstå den typ av hybrid- eller terrorangrepp som här beskrivits. En bonuseffekt som bör nämnas är att det ökade inslaget av värnpliktiga kan stärka kontakten mellan befolkningen och försvaret.

Författaren är överingenjör, operationsanalytiker, pensionerad från FOI och ledamot av KKrVA.